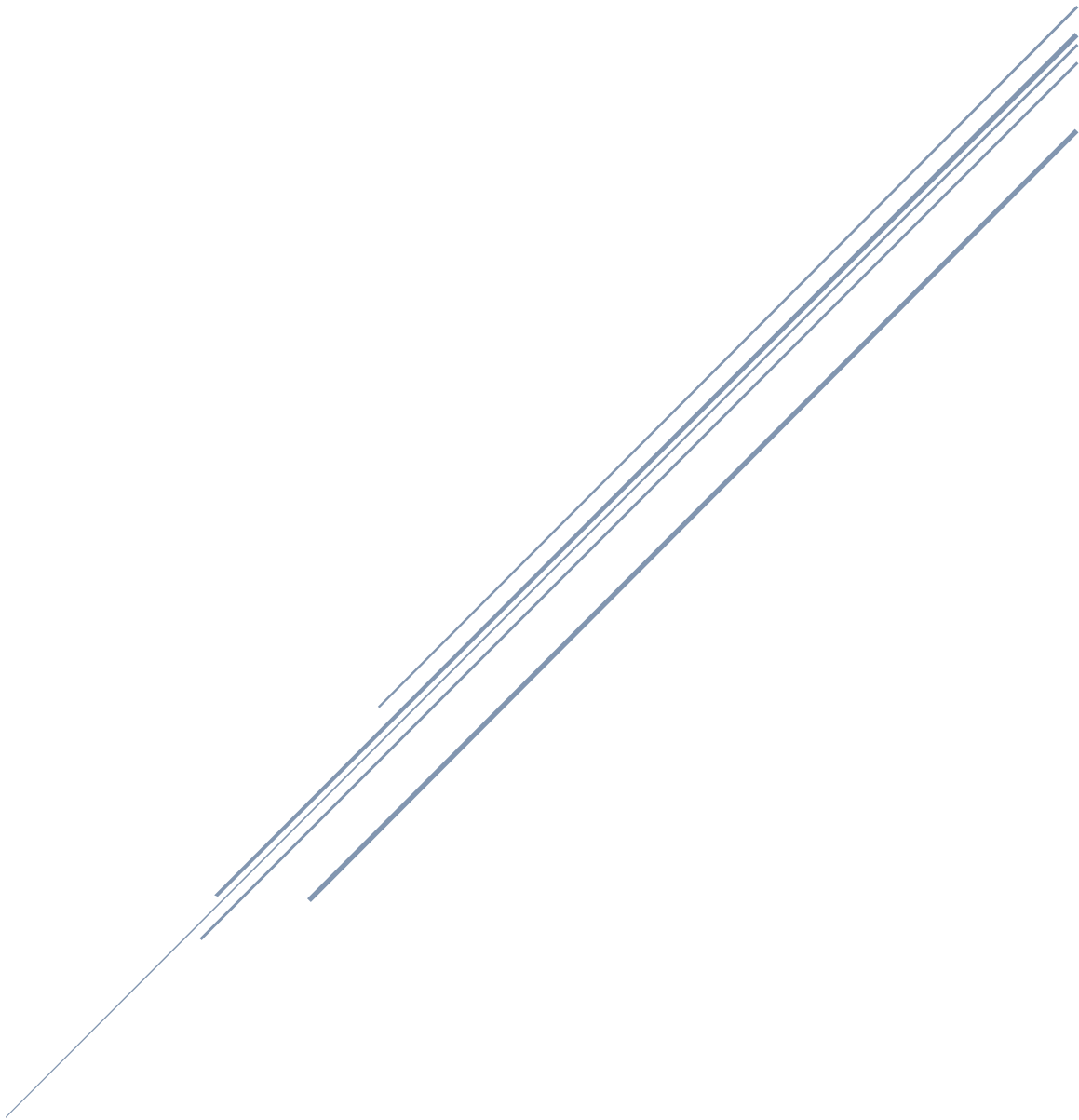

ÄRJÄNSAAREN REITTISUUNNITELMA

Kajaanin ammattikorkeakoulu
Annamari Luukkonen, Tiia Kuisma, Manu Manninen, Jose
Piispanen, Lauri Jansson

Reittisuunnitelman taustana on Kajaanin UPM:n halu kehittää omistamansa Ärjänsaaren virkistysaluetta ja reittejä ja päivittää ne nykyaikaisemmaksi ja houkuttelevammaksi kävijöille. UPM on tilannut Kajaanin ammattikorkeakoulun opiskelijoilta suunnitelman reittien ja reittiopastuksien parantamiseksi. Lisäksi olemme miettineet, kuinka lisätä kävijöiden viihtyvyyttä ja mielenkiintoa kohdetta kohtaan. Ärjänsaarella on jo olemassa valmiita polkuja ja reittejä, joihin olemme tutustuneet paikan päällä. Olemmekin hyödyntäneet jo olemassa olevia reittejä suunnitelmassamme.

Tässä raportissa esittelemme reittisuunnitelmaamme. Erityisesti työmme keskittyy siihen, millaista tietoa opastetauluissa voisi Ärjänsaaresta esitellä. Valitsimme kolmeksi kehitettäväksi reitiksi rantaa myöten kiertävän Saaren kierroksen, jonka pituus on noin 10 kilometriä, osittain samaa polkua kulkevan Saaren puolikkaan (5 km) sekä Lentohiekan kierroksen, joka on pituudeltaan 2,3 km. Opasteiden lisääminen reittien varrelle lisää Ärjänsaaren kiinnostavuutta.

Ärjänsaaren historia on hyvin mielenkiintoinen ja värikäs. Saaren käyttötarkoitus on ollut moninainen vaihdellen aina Kiveksen rosvojen tukikohtana toimimisesta kotimaisen Rukajärven tie -elokuvan kuvauspaikkaan. Olemme poimineet mielenkiintoisimpia tarinoita ja tapahtumia historiasta ja suunnitelleet niistä reitin varrelle infotauluja kaikkien nähtäville. Infotauluja tehtäessä tekstien alkuperäislähteiden kirjoittajilta on kysyttävä lupa tekstien käytölle tähän tarkoitukseen. Dosentti Reijo Heikkisen perusteellinen Ärjänsaaren syntyä, historiaa ja luontoa käsittelevä teos on auttanut valitsemaan tärkeimpiä tietoja saaresta.

Alueen viihtyvyyttä olemme halunneet lisätä myöskin nuotiopaikkojen parantamisella sekä wc-tilojen, laavujen ja istahduspenkkien lisäämisellä. Paikan määrittely rakenteille on suunniteltu sen perusteella, missä on esimerkiksi maisemallisesti ja välimatkallisesti parhain pysähtyä.

Opastetaulut reiteillä

Säipän eli kaikkien reittien lähtöpisteellä opastetaulu, joka toimii myös ilmoitustauluna. Esitellään reittivaihtoehtot (reitit kartalla, pituus, haastavuus, miten reitti on merkitty). Säipällä myös viitta osoittamassa suoraan kahvilalle. Lisäksi viitoitus reiteille.

Lentohiekan kohdalle asennetaan viitat osoittamaan Lentohiekan reitille tai Saaren puolikkaalle ja Saaren kierrokselle.

Suppa-kohdeopaste polun varrella reittisuudella Lentohiekat-Karkeapää.

Tervahauta-kohdeopaste opastamaan vanhan tervahaudan kohdalle.

Karkeapäällä on tulipaikka ja kohdeopaste (Rukajärven tie).

Mansikkatörmällä kohdeopaste (Kiveksen rosvot).

Kahvilan luona opastetaulu. Kahvilan opastetaulu esittelee saaren historiaa yms. yleistietoa.

Reittien erkanemiskohdissa on viitat osoittamassa oikealle reitille. Viitat voi tilata esim osoitteesta:

<http://www.kyltti.fi/fi/nuoliviitta.asp>

Kohdeopasteen malli:

http://www.metsa.fi/sivustot/metsa/fi/Luonnonsuojelu/Suojelualueidenhoitojakaytto/Rakentaminen/jahuolto/Piirustuskokoelma/Documents/2115_01.pdf

Opastetaulun malli:

http://www.metsa.fi/sivustot/metsa/fi/Luonnonsuojelu/Suojelualueidenhoitojakaytto/Rakentaminen/jahuolto/Piirustuskokoelma/Documents/2111_02.pdf

Laavun malli:

http://www.metsa.fi/sivustot/metsa/fi/Luonnonsuojelu/Suojelualueidenhoitojakaytto/Rakentaminen/jahuolto/Piirustuskokoelma/Documents/2212_02.pdf

Reitit on erivärisillä maaleilla merkittynä puihin.

Säipän opastetaulu

Säipän opastetaulu sijaitsee metsän rajassa polkujen lähtökohdassa ja esittelee kaikki saaren reittivaihtoehdot. Opastetaulussa on myös kartta ja saarella toimiva yrittäjä voi käyttää opastetaulua ilmoitustauluna.

Koordinaatit: L 64,26402°N, P 27,36162°E

Opastetaulussa on tilaa myös esitellä saaren majoitustoimintaa, yrittäjän yhteystiedot, tapahtumia, aukioloajat yms.

Tervetuloa Ärjänsaareen!

Tähän Oulujärven helmeen ja sen kauniisiin maisemiin voit tutustua valitsemalla jonkin kolmesta reittivaihtoehdosta.

Saaren kierros on merkitty sinisellä ja sen pituus on noin 10 km. Saaren kierroksella näet koko saaren vaihtelevine maisemineen ja matkan varrella olevat kohdeopasteet esittelevät Ärjänsaaren vaiheita ja historiaa. Rannan läheisyydessä kulkevan reitin varrella on useita levähdyspaikkoja, joissa voit pysähtyä nauttimaan maisemista ja eväistä.

Saaren puolikas, joka on merkitty punaisella, on pituudeltaan noin 5 km. Reitti poikkeaa saaren läpi ja päättyy kahvilalle. Reitin varrella näet kuvaukselliset rannat, mutta myös saaren sisäosan luontoa.

Vihreällä värillä merkitty Lentohiekan kierros on noin 2,3 km. Polku kulkee pitkän ja korkean hiekkatörmän päällä. Pääset ihailemaan upeaa ulapalle avautuvaa maisemaa ja valkoista hiekkatörmää, sekä törmän päällä mäntymetsään levinnyttä lentohiekkaa. Reitti jatkaa metsän halki suoraan kahvilalle, jonka opastetaulut kertovat Ärjänsaaren historiasta.

Kaikki reitit on tarkoitus kiertää myötäpäivään ja ne päättyvät kahvilalle. Reitit ovat helppokulkuisia ja sopivat koko perheelle. Hiekkarantaa on useita kilometrejä. Voit myös pulahtaa uimaan, sillä rannat ovat pääsääntöisesti hiekkapohjaisia. Tulentekopaikat, laavut ja käymälät on merkitty karttaan.

Suppa -kohdeopaste

Opastetaulu sijaitsee polun vieressä, supan välittömässä läheisyydessä.

Koordinaatit: L 64,27098°N, P 27,34859°E

Suppa

Suppa on jääkauden sulamisvaiheen aikana harjualueille muodostunut enemmän tai vähemmän pyöreä painanne.

Se syntyy, kun soraan ja hiekkaan hautautunut jäätikön sulamisvirtojen kuljettama suuri jäälohkare sulaa, ja lohkareen yläpuolella oleva maa-aines romahtaa.

Supat voivat olla kymmeniä metrejä syviä ja hyvinkin leveitä. Usein supan pohja yhtyy pohjaveden pintaan, jolloin supan pohjalle muodostuu järvi tai se soistuu.

Supan mikroilmasto on mielenkiintoinen, sillä lämpötila laskee supan pohjalle mentäessä jopa useita asteita koska kylmä ilma valuu sen pohjalle. Ilmiön voi havaita muun muassa keväisin: kun muut alueet ovat jo vapautuneet lumesta, supan pohjalla on usein vielä lunta ja jäätä. Lämpötilan lasku ilmenee myös supan rinteen kasvillisuudessa.¹

¹ Tekstiesimerkki lainattu osoitteesta <https://fi.wikipedia.org/wiki/Suppa>

Tervahaudan kohdetaulu

Opastetaulu sijaitsee tervahaudan vieressä.

Koordinaatit: L 64,26671°N, P 27,36610°E

Tervahauta

Perinteinen kainuulainen tervahauta kaivettiin multaiseen ja hiekkaiseen maahan, mielellään penkereeseen, ettei tervanlaskua varten tehtävää halsia tarvinnut kaivaa syvälle. Pohja kaivettiin suppilomaiseksi ja tiivistettiin savella ja suomudalla, jonka päälle ladottiin vielä kuusen parkista tehdyt "koskuet". Haudan pohjalta lähti puusta tehty putki eli "piippu", jota pitkin terva laskettiin halsissa olevaan tynnyriin. Tervaspuut eli "särökset" ladottiin säteittäisesti haudan pohjalle tasapohjaisen padan muotoiseksi keoksi, joka peitettiin turpeilla. Aivan haudan laelle kannettiin vielä multaa tiivistämään turvekerrosta. Haudan alareunaan jätettiin sytyttämistä varten peittämätön kaista, joka hiiltämisen päästyä kunnolla alkuun sitten myös peitettiin turpeilla. Palamista valvoi hautamestari eli "lotnikka", joka tekemällä sopiviin kohtiin ilmareikiä tai sulkemalla niitä varmisti, että palaminen eteni tasaisesti eikä tuli päässyt ryöstäytymään tai ettei palamisen aiheuttama paine heittänyt turpeita haudan päältä metsään. Parin kolmen vuorokauden päästä tervaa alettiin laskea tynnyreihin. Normaalin, noin 50 tynnyrin kokoisen haudan polttaminen kesti viikon verran.²

² Tekstiesimerkki lainattu osoitteesta

http://www.kainuunterva.com/index.php?option=com_content&task=view&id=15&Itemid=40

Kiveksen rosvojen opastetaulu

Opastetaulu sijaitsee polkujen risteyskohdassa Mansikkatörmällä.

Koordinaatit: L 64,27446°N, P 27,35635°E

Kiveksen rosivot

1800-luvulla Oulujärvellä kauhua ja sekasortoa aiheuttivat Kiveksen rosivot, jotka pitivät Ärjänsaarta tukikohtanaan.

Ärjänselällä ja Paltaselällä liikkuneet tervansoutajat joutuivat usein rosvojen ryöväämiksi, kun nämä saalistivat tervoja ja ruokaa hengenpitimikseen.

Rantakylien asukkaat pelkäsivät rosvoja niin, etteivät uskaltaneet mennä saareen. Rohkeimmat kalastajatkin uskaltautuivat vain rantahiekalle taukoa pitämään, nuotiotulessa ruokaa tekemään ja vaatteita kuivattamaan. Saaren sisäosiin he eivät menneet, sillä tarinaperinteen mukaan siellä liikkuvat vain maahisten varjot salaisilla poluillaan ja jäkäläkankaillaan. Aikansa Kiveksen rosivot pitivät Oulujärven tervatalonpoikia pelossa, kunnes heidät saatiin kiinni ja ruoskittiin opiksi ja ojennukseksi.³

³ Tekstiesimerkki lainattu osoitteesta <http://www.reijoheikkinen.fi/arja-tuntematon-paratiisisaari/>

Rukajärventien opastetaulu

Opastetaulu tulee Karkeapään nuotiopaikan läheisyyteen.

Koordinaatit: L 64,27395°N, P27,32709°E

Rukajärventien kuvauspaikka

Vuonna 1998 kuvattu ja Olli Saarelan ohjaama Rukajärven tie oli merkittävä elokuva Kainuulle. Osa kohtauksista on kuvattu Ärjänsaassa.

Sen pääosissa nähdään Peter Franzén luutnantti Eero Perkolana ja Irina Björklund Perkolan rakastettuna lotta Kaarina Vainikaisena.

Elokuva kuvaa löyhästi eversti Erkki Raappanan komentamaan 14. divisioonaan kuuluneen Kevyt osasto 2 polkupyöräjoukkueen tiedusteluretkä Lieksajärven ympäri Suomen aloitettua etenemisensä Venäjän Karjalaan jatkosodan alkuvaiheessa kesällä 1941.

Elokuva keräsi elokuvateattereihin yli 420 000 katsojaa, mikä teki siitä 1990-luvun katsotuimman kotimaisen elokuvan.

Elokuva voitti vuonna 2000 kaikkiaan seitsemän Jussi-palkintoa: paras elokuva, paras ohjaus, paras kuvaus, paras leikkaus, paras lavastus, paras äänisuunnittelu ja paras musiikki.⁴

⁴ Tekstiesimerkki lainattu osoitteesta [https://fi.wikipedia.org/wiki/Rukaj%C3%A4rven_tie_\(elokuva\)](https://fi.wikipedia.org/wiki/Rukaj%C3%A4rven_tie_(elokuva))

Kahvilan opastekyltit

Kyltit sijaitsevat kahvilan lähetyvillä.

Koordinaatit: L 64,26734°N, P 27,36785°E

Ärjän omistajuus

Ärjänsaari kuului 1800-luvun lopulla Sivolanniemen kruununtilaan, kunnes tervaporvari Otto Ravander Oulusta osti saaren 3000 markalla velkoihin joutuneelta Sivolanniemen isännältä Kalle Karjalaiselta. Vuonna 1916 Kajaanin Puutavaraosakeyhtiön silloinen toimitusjohtaja Paavo Paloheimo osti saaren Ravanderin perikunnalta 65 000 markalla. Kolmen vuoden päästä Paloheimo myi Ärjän puutavarayhtiölle samalla kauppahinnalla.

1920- ja 1930-luvuilla Ärjästä tuli yhtiön vapaa-ajanviettokeskus, jonne kesäisin saapui satoja lapsia kesänviettoon. Ärjän huippukausi oli sotien jälkeen, jolloin jopa pari tuhatta yhtiöläistä ja heidän läheisään saattoi viettää kesälomaansa Ärjässä. Ihmisiä kuljetettiin saarelle kahdella suurella hinaajien vetämällä proomulla. Noista vuosista saaren käyttö yhtiöläisten lomatarkoituksiin on vähentynyt.

Nykyisin Ärjänsaari on etenkin veneilijöiden suosiossa. Kun 1980-luvun puolivälissä Koutalahdessa avattiin venesatama, Ärjästä tuli veneilijöiden suosikki. Lähitienoin ei ole yhtä hyviä rantautumispaikkoja.⁵

⁵ <http://www.reijoheikkinen.fi/arja-tuntematon-paratiisisaari/>

Tiesitkö myös?

Entisaikaan salama saattoi helleaikoina polttaa isotkin alat saaresta. Saaren länsiosassa on kunttakerroksessa ohut musta juova, joka kertoo tulen aikoinaan tehneen saarella tuhoja.

Saaren paksujen hiekkapatjojen takia Ärjän pohjavesi on todella hyvälaatuista.

Ärjän hongat ovat iältään n. 80-90-vuotiaita ja yhtenäinen ikä johtunee siitä, että vuosisadan alussa saarella oli suuri savotta, jossa noin 300 miestä kaatoi tukkeja. Nykyinen puusto aloittanut kasvunsa sen jälkeen.

Saarella yritettiin kasvattaa 1700-luvun lopulla myös poroja jäkälän vuoksi, mutta menestys oli huono susien syödessä porot parempiin suihin.

Tuskin missään muualla Kainuussa on kekomuurahaisia niin runsaasti kuin Ärjässä. Suuria kekoja on parhaillaan noin 20 metrin välein. Muurahaisten uskotaan olevan yksi tekijä siihen, että Ärjänsaaren luonto on niin puhdas, sillä ne syövät kaiken ravinnoksi kelpaavan.

Saari suunnaton rantatörmien,

Sielt Ärjästä nähdä voin kuohut Oulujärven laineiden,

Kertovat tervansoutajien pysähtyneen täällä,

Niiden tarinat voi aistia yhä, kulkee tänne ne samat väylät,

Vaikka Ahdin voimasta kultainen hiekka on vajonnut solkenaan järveen,

Tämä paikka pysyy, jotta vuolas historiikki, kuivakat kankahat, kulkijoitaan puhuttelee

-Tiia Kuisma

Ärjänsaaren tietoutta

Ärjänsaari on alkanut muotoutumaan 8300-8400 vuotta sitten, mutta saareksi vasta 1300-1400 vuotta sitten, 600-luvulla.

Ärjänsaari on vaihtanut muotoaan ja menettänyt kokonaisuudessaan noin kolmanneksen pinta-alastaan, sillä Oulujärven aallot ovat vieneet hehtaareja saaresta syvyyksiinsä.

Nimi Ärjä juontunee sanasta Ärjänne, joka tarkoittaa jyrkän törmän seinää. Vanha Kainuun murteen ilmaus "olla ärjän ärjänteellä" tarkoittaa "olla jyrkänteen reunalla".

Ärjä on suojelukohde ja sen luonto on hyvin moninainen. Ärjässä on kuivaa kangasta mäntyineen, mutta myös paikoin lehtometsää, sekä eroosion kuluttamaa maastoa.

Hiekan alituinen vyöryminen synnytti saaren mahtavat hiekkarannat ja törmät, joiden vaikuttavuus vetää vertoja etelänkin valkoisille hiekkarannoille.

Reittikuvaus – Lentohiekan kierros

1. Reitin nimi ja yksilöintitieto (Kainuu, Kajaani, Oulujärvi)

Lentohiekan kierros

2. Reitin pituus, arvioitu kesto, jana- vai ympyräreitti ja yhteydet muuhun reitistöön

Reitin pituus: 2,3 km, 30 min, ympyräreitti.

On osa Ärjänsaaren retkeilyreitistöä. Tätä reittiä voi jatkaa Saaren kierrokselle (n.10 km) ja Saaren puolikas -kierrokselle (5 km)

3. Reitin vaativuusluokka, haasteellisuuden kuvaus ja kohderyhmä

Helppo

Haasteellisuuden kuvaus: Reitti on helppokulkuinen, sillä korkeuseroja ei juurikaan ole reitin varrella. Paljon tiheää havumetsää, jonka lävitse reitti kulkee, paikoin eroosion kuluttamaa aukeaa hiekka-aluetta. Reitti kulkee lähellä rannan törmää.

Soveltuvuus eri kohderyhmille: Sopii lapsiperheillekin. Reitti ei ole esteetön polun juurakoiden ja korkeuserojen vuoksi.

4. Reitin lähtöpisteet

Lentohiekan kierroksen lähtöpisteen koordinaatit:

L 64,26402°N

P 27,36162°E

5. Lentohiekan reitin välitön palveluvarustus

- Säipän nuotiopaikka. Kohteeseen nuotiopaikka ja penkit. Lähellä rantaa Säipän lähtöpisteestä eteenpäin. Jo olemassa olevaa tulipaikkaa tulee kehittää. Koordinaatit:

L64.26378°N

P27.35810 °E

- Lentohiekan risteys. Lentohiekan reitin erkanemiskohdan läheisyyteen penkit maisemallisesti näyttävään kohtaan. Polun erkanemiskohtaan myös viitat osoittamaan Lentohiekan kierrokselle sekä Saaren kierrokselle ja Saaren puolikkaalle. Koordinaatit:

L64.26825°N

P27.34950 °E

6. Reitin viitoitus ja merkinnät

Lähtöpisteestä lähtee kolme reittiä, jotka kaikki on merkitty eri väreillä. Lentohiekan kierros on merkitty vihreällä maalilla.

7. Reitin kalastuskohteet ja kalalajit

Ahven, taimen ja järvilohi.

8. Reittiä tukevat palvelut

Majoituspalvelut: Ärjän saaresta löytyy 12 vuokramökkiä, joita vuokraa Ärjän Onni Oy.

Kahvilat ja ravintolat

Saarelta löytyy kahvila ÄRJÄN ONNI. Se on avoinna joka päivä klo 11.00-16.30 (15.6.-9.8)

Vinkkejä muuhun retkeilyyn:

- maastopyöräily
- sauvakävely
- vesiretkeily

9. Hyvä tietää reitistä: reitin riskit, reitille varustautuminen, matkapuhelimen kuuluvuus.

Reitillä pärjää lenkkikengillä, ja erityistä varustautumista ei tarvita. Matkapuhelimen kuuluvuus on hyvä.

10. Luonnonympäristön kuvaus

Kuivaa mäntykangasta. Reitti kulkee jyrkän hiekkatörmän päällä rannan vieressä, jota varjostaa mäntymetsä. Törmän päällä on pieniä dyynejä ja metsään levinnyttä lentohiekkaa. Saaren sisäosa on mäntymetsää.

Kasvit, puut ja pensaat: Yleisin puulaji on mänty. Kuusta esiintyy hyvin vähän. Kuusen tilalla on leppää ja koivua. Yleisimpiä kasveja ovat puolukka ja mustikka.

Luonnonilmiöiden jättämät jäljet ja kohteet: Saaren länsiosan kunttakerroksesta löytyy ohut musta juova, joka kertoo tulen joskus tehneen saarella tuhojaan.

Nisäkkäät, matelijat ja linnut: Jänis, kettu, kauris, peura, hirvi, kana- ja pikkulinnut, kuukkeli, korppi, kala- ja naurulokit, tukkakoskelo, harakka, talitiainen, hömötiainen, palokärki, käpytikka, kalatiira, törmäpääsky

11. Kulttuuriympäristön kuvaus

Reitti sijaitsee Oulujärven Ärjänsaarella. Reitin lähtöpiste on Ärjänsaaren laiturin läheisyydessä. Reitin varrella on vanhoja tervahautoja.

12. Reitin suositeltava teema

Reitin vetovoimaisuus on lähes koskemattomassa luonnossa ja vaihtelevassa ympäristössä. Reitin varrella on monenlaista nähtävää: lentohiekan törmät, maisemat järvelle ja rantaan törmän päältä, sekä saaren sisäosan mäntymetsä.

13. Reitin kehittämiskohteet ja käytettävyys

Ärjänsaari on nykyiselläänkin hieno retkeilykohde, ja se kannattanee jatkossakin säilyttää lähes koskemattomana luontokohteena, jonka rannoilla saa vapaasti retkeillä.

Jo olemassa olevat polut toimivat hyvin, kunhan polkujen kunnosta huolehditaan ja romahtaneet osuudet kunnostetaan. Reittiosuudella Säippä-Lentohiekat on jonkin verran puita kaatunut polun esteeksi. Lentohiekan risteyksessä puu kaatunut polulle. Kehitettävää on lisäksi palvelujen ja opastuksen osalta. Suositeltavaa olisi lisätä reiteille kohdeopasteita ja viittoja, sekä kehittää tauko- ja tulipaikkojen varustelua. Reitin varrelle kuivakäymälä sekä penkkejä maisemallisesti suotuisiin kohtiin.

Reittikuvaus – Saaren kierros

1. Reitin nimi ja yksilöintitieto (Kainuu, Kajaani/Oulujärvi)

Saaren kierros

2. Reitin pituus, arvioitu kesto, jana- vai ympyräreitti ja yhteydet muuhun reitistöön

Reitin pituus: 10 km, 2-2,5 h, ympyräreitti.

Ärjänsaaren pisin vaellusreitti. Saaren puolikas -reitti (5 km) kulkee osittain samaa reittiä Saaren kierroksen kanssa. Reitti kulkee myötäpäivään; Säippä-Lentohiekat-Karkeapää-Mansikkatörmä-Leirikeskus-Kahvila-(Säippä). Reitin varrella on kohdeopasteita, joissa esitellään Ärjänsaaren nähtävyyksiä. Reitillä on myös penkit kahdessa eri kohtaa maisemallisesti merkittävissä paikoissa, sekä kolme eri tulentekopaikkaa. Kahvila löytyy reitin lopusta.

3. Reitin vaativuusluokka, haasteellisuuden kuvaus ja kohderyhmä

Helppo

Haasteellisuuden kuvaus:

Reitti on pääosin helppokulkuinen, sillä korkeuseroja ei juurikaan ole reitin varrella. Paljon tiheää havumetsää, jonka lävitse reitti kulkee, paikoin eroosion kuluttamaa aukeaa hiekka-aluetta. Reitti kulkee välillä lähellä rannan törmää.

Soveltuvuus eri kohderyhmille:

Sopii kaiken ikäisille. Vähäiset korkeuserot mahdollistavat kevyen kulkemisen.

4. Reitin lähtöpisteet

Saaren kierroksen lähtöpisteen koordinaatit:

L 64,26402°N

P 27,36162°E

Saaren kierroksen lähtöpiste sijaitsee laiturin päästä hiukan eteenpäin metsän puolella. Samasta pisteestä lähtevät myös saaren muut reittivaihtoehdot.

5. Reitin välitön palveluvarustus

- Säipän nuotiopaikka. Kohteeseen nuotiopaikka ja penkit. Lähellä rantaa Säipän lähtöpisteestä eteenpäin. Jo olemassa olevaa tulipaikkaa tulee kehittää. Koordinaatit:

L64.26378°N
P27.35810 °E

- Lentohiekan risteys. Lentohiekan reitin erkanemiskohdan läheisyyteen penkit maisemallisesti näyttävään kohtaan. Polun erkanemiskohtaan myös viitat osoittamaan Lentohiekan kierrokselle, sekä Saaren kierrokselle ja puolikkaalle. Koordinaatit:

L64.26825°N
P27.34950 °E

- Karkeapään nuotiopaikka. Jo olemassa olevaa tulipaikkaa kunnostetaan, lisätään laavu ja penkit. Koordinaatit:

L64,27395°N
P27,32709°E

- Mansikkatörmän risteys. Risteyksessä Saaren puolikas -reitti erkane saaren sisäosaan päin ja Saaren kierros jatkuu rannan suuntaisesti. Risteykseen lisätään penkki maisemallisesti merkittävään kohtaan ja kuivakäymälä riittävän kauas rannan törmältä saaren sisäosaan päin. Risteykseen myös viitat reittien osoittamaan suuntaan. Koordinaatit:

L64,27446°N

P27,35635°E

- Kahvila. Kahvilan luona jo olemassa käymälät ja roska-astia. Koordinaatit:

L64,26734°N

P27,36785 °E

6. Reitin viitoitus ja merkinnät

Reitti on merkitty sinisellä maalilla puihin. Lähtöpisteestä lähtee kolme reittiä, jotka kaikki on merkitty eri väreillä.

7. Reitin kalastuskohteet ja kalalajit

Ahven, taimen ja järvilohi.

8. Reittiä tukevat palvelut

Majoituspalvelut : 12 vuokramökkiä, joita vuokraa Ärjän Onni Oy.

Kahvilat ja ravintolat

Reitin lopussa on kahvila, joka palvelee kesäaikaan. Se on avoinna joka päivä klo 11.00-16.30 (15.6.-9.8).

Vinkkejä muuhun retkeilyyn:

- maastopyöräily
- sauvakävely
- vesiretkeily

9. Hyvä tietää reitistä: reitin riskit, reitille varustautuminen, matkapuhelimen kuuluvuus

Reitillä pärjää lenkkikengillä, ja erityistä varustautumista ei tarvita. Matkapuhelimen kuuluvuus on hyvä.

10. Luonnonympäristön kuvaus

Kuivaa mäntykangasta. Hiekkadyynejä. Rantatörmää koko saaren pituudelta. Reitti kulkee jyrkän hiekkatörmän päällä rannan vieressä, jota varjostaa mäntymetsä. Törmän päällä on pieniä dyynejä ja metsään levinnyttä lentohiekkaa. Saaren länsikärki on muuta saarta kivikkoisempi. Pyöristyneet rantakivet ovat kuvauksellisia. Saaren pohjoisrannalta löytyvät korkeimmat, noin 20 metrin korkuiset törmät. Matalassa ja terävässä saaren itäosassa, Kirkkosäikän niemessä matalia metsän peittämiä maavalleja ja rantadyynejä sekä aaltojen kuljettamia ajopuita ja avointa maisemaa. Hautakaarten osuus rehevämpää kasvillisuutta, osin lehtomaista aluetta.

Kasvit, puut ja pensaat:

Yleisin puulaji on mänty. Kuusta esiintyy hyvin vähän. Kuusen tilalla on leppää ja koivua. Yleisimpiä kasveja ovat puolukka ja mustikka.

Luonnonilmiöiden jättämät jäljet ja kohteet:

Saaren länsiosan kunttakerroksesta löytyy ohut musta juova, joka kertoo tulen joskus tehneen saarella tuhojaan.

Nisäkkäät, matelijat ja linnut:

Jänis, kettu, kauris, peura, hirvi, kana- ja pikkulinnut, kuukkeli, korppi, kala- ja naurulokit, tukkakoskelo, harakka, talitiainen, hömötiainen, palokärki, käpytikka, kalatiira, törmäpääsky.

11. Kulttuuriympäristön kuvaus

Reitti sijaitsee Oulujärven Ärjänsaarella. Reitin lähtöpiste on Ärjänsaaren laiturin läheisyydessä. Reitin varrella on vanhoja tervahautoja.

12. Reitin suositeltava teema

Reitin vetovoimaisuus on lähes koskemattomassa luonnossa ja vaihtelevassa ympäristössä. Reitin varrella on monenlaista nähtävää: lentohiekan törmät, maisemat järvelle ja rantaan törmän päältä, Kirkkosäikän avoin maisema dyynikumpuineen sekä Hautakaarten lehtomainen osuus. Saarella sijaitsevat vanhat tervahaudat kertovat historiasta.

13. Reitin kehittämiskohteet ja käytettävyys

Ärjänsaari kohteena on nykyisellään jo hieno retkeilykohde, ja se kannattanee jatkossakin säilyttää lähes koskemattomana luontokohteena, jonka rannoilla saa vapaasti retkeillä.

Jo olemassa olevat polut toimivat hyvin, kunhan polkujen kunnosta huolehditaan ja romahtaneet osuudet kunnostetaan. Reittiosuudella Säippä-Lentohiekat jonkin verran puita kaatunut polun esteeksi. Reitin varrella olevat pitkospuut ovat heikkokuntoiset ja ne on suotavaa uusia. Paikoitellen polku romahtanut rannan törmän kohdalla ja polkua on suositeltavaa siirtää muutama

metri kauemmas rantatörmästä. Lentohiekan risteyksessä on puu kaatunut polulle. Reittiosuudella Karkeapää-Mansikkatörmä polkua on siirrettävä kauemmas rannasta ja polkua on tarpeen myös raivata. Reittiosuus osittain vaikeakulkuinen. Välillä Mansikkatörmä-Leirikeskus reitti on ryteikköinen ja osittain vaikeakulkuinen. Puita romahtanut esteeksi. Paikoittain polku katoaa tai on romahtanut. Suositeltavaa siirtää polkua kauemmas rannasta.

Myrsky on tehnyt tuhojaan saarella ja kaatanut puita erityisesti reittiosuudella Leirikeskus-Kahvila. Polkua on miltei mahdoton seurata kaatuneiden puiden takia. Polun päälle kaatuneet puut on raivattava.

Kehitettävää on lisäksi palvelujen ja opastuksen osalta. Suositeltavaa olisi lisätä reiteille kohdeopasteita ja viittoja, sekä kehittää tauko- ja tulipaikkojen varustelua. Reitin varrelle kuivakäymälä sekä penkkejä maisemallisesti suotuisiin kohtiin.

Reittikuvaus – Saaren puolikas

1. Reitin nimi ja yksilöintitieto (Kainuu, Kajaani, Ärjänsaari)

Saaren puolikas

2. Reitin pituus, arvioitu kesto, jana- vai ympyräreitti ja yhteydet muuhun reitistöön

Reitin pituus: 5 km, 60-75min, ympyräreitti. On osa Ärjänsaaren reitistöä. Tältä reitiltä voi jatkaa Saaren kierros -reitille, joka on pituudeltaan 10 km. Kuljetaan myötäpäivään: Säippä-Lentohiekat-Karkeapää-Mansikkatörmä-Kahvila-Säippä.

3. Reitin vaativuusluokka, haasteellisuuden kuvaus ja kohderyhmä

Helppo.

Haasteellisuuden kuvaus: Reitti on helppokulkuinen, sillä korkeuseroja ei juurikaan ole reitin varrella. Paljon tiheää havumetsää, jonka lävitse reitti kulkee, paikoin eroosion kuluttamaa aukeaa hiekka-aluetta. Reitti kulkee välillä lähellä rannan törmää.

Soveltuvuus eri kohderyhmille: Sopii lapsiperheillekin. Reitti ei ole esteetön polun juurakoiden ja korkeuserojen vuoksi.

4. Reitin lähtöpisteet

Lähtöpisteen koordinaatit:

L 64,26402°N

P 27,36162°E

Saaren puolikkaan lähtöpiste sijaitsee laiturin päästä hiukan eteenpäin metsän puolella. Samasta pisteestä lähtevät myös saaren muut reittivaihtoehdot.

Saaren puolikas erkanee Saaren kierros-reitistä Mansikkatörmällä, jossa on viitta osoittamassa reitille, sekä kuivakäymälä.

Erkanemiskohdan koordinaatit:

L64,27446°N

P27,35635°E

5. Reitin välitön palveluvarustus

- Säipän nuotiopaikka. Kohteeseen nuotiopaikka ja penkit. Lähellä rantaa Säipän lähtöpisteestä eteenpäin. Jo olemassa olevaa tulipaikkaa tulee kehittää. Koordinaatit:

L64.26378°N

P27.35810°E

- Lentohiekan risteys. Lentohiekan reitin erkanemiskohdan läheisyyteen penkit maisemallisesti näyttävään kohtaan. Polun erkanemiskohtaan myös viitat osoittamaan Lentohiekan kierrokselle, sekä Saaren kierrokselle ja puolikkaalle. Koordinaatit:

L64.26825°N °

P27.34950 °E

- Karkeapään nuotiopaikka. Jo olemassa olevaa tulipaikkaa kunnostetaan, lisätään laavu ja penkit. Koordinaatit:

L64,27395°N

P27,32709°E

- Mansikkatörmän risteys. Risteyksessä Saaren puolikas- reitti erkanee saaren sisäosaan päin ja Saaren kierros jatkuu rannan suuntaisesti. Risteykseen lisätään penkki maisemallisesti merkittävään kohtaan ja kuivakäymälä riittävän kauas rannan törmältä saaren sisäosaan päin. Risteykseen myös viitat reittien osoittamaan suuntaan. Koordinaatit:

L64,27446°N

P27,35635°E

- Kahvila. Kahvilan luona jo olemassa käymälät ja roska-astia. Koordinaatit:

L64,26734°N °

P27,36785 °E

6. Reitin viitoitus ja merkinnät

Reitti on merkitty punaisella maalilla. Lähtöpisteestä lähtee kolme reittiä, jotka kaikki on merkitty eri väreillä.

7. Reitin kalastuskohteet ja kalalajit

Ahven, taimen ja järvilohi.

8. Reittiä tukevat palvelut

Majoituspalvelut: 12 vuokramökkiä, joita vuokraa Ärjän Onni Oy.

Kahvilat ja ravintolat

- Reitin lopussa on kahvila, joka palvelee kesäaikaan. Se on avoinna joka päivä klo 11.00-16.30 (15.6.-9.8)

Vinkkejä muuhun retkeilyyn:

- maastopyöräily
- sauvakävely
- vesiretkeily

9. Hyvä tietää reitistä: reitin riskit, reitille varustautuminen, matkapuhelimen kuuluvuus

Reitillä pärjää lenkkikengillä, ja erityistä varustautumista ei tarvita. Matkapuhelimen kuuluvuus on hyvä.

10. Luonnonympäristön kuvaus

Kuivaa mäntykangasta. Reitti kulkee jyrkän hiekkatörmän päällä rannan vieressä, jota varjostaa mäntymetsä. Törmän päällä on pieniä dyynejä ja metsään levinnyttä lentohiekkaa. Saaren länsikärki on muuta saarta kivikkoisempi. Pyöristyneet rantakivet ovat kuvauksellisia. Saaren pohjoisrannalta löytyvät korkeimmat, noin 20 metrin korkuiset törmät. Mansikkatörmältä reitti poikkeaa saaren läpi Kahvilan luo. Saaren sisäosa on mäntymetsää.

Kasvit, puut ja pensaat: Yleisin puulaji on mänty. Kuusta esiintyy hyvin vähän. Kuusen tilalla on leppää ja koivua. Yleisimpiä kasveja ovat puolukka ja mustikka.

Luonnonilmiöiden jättämät jäljet ja kohteet: Saaren länsiosan kunttakerroksesta löytyy ohut musta juova, joka kertoo tulen joskus tehneen saarella tuhojaan.

Nisäkkäät, matelijat ja linnut: Jänis, kettu, kauris, peura, hirvi, kana- ja pikkulinnut, kuukkeli, korppi, kala- ja naurulokit, tukkakoskelo, harakka, talitiainen, hömötiainen, palokärki, käpytikka, kalatiira, törmäpääsky

11. Kulttuuriympäristön kuvaus

Reitti sijaitsee Oulujärven Ärjänsaarella. Reitin lähtöpiste on Ärjänsaaren laiturin läheisyydessä. Reitin varrella on vanhoja tervahautoja.

12. Reitin suositeltava teema

Reitin vetovoimaisuus on lähes koskemattomassa luonnossa ja vaihtelevassa ympäristössä. Reitin varrella on monenlaista nähtävää: lentohiekan törmät, maisemat järvelle ja rantaan törmän päältä, sekä saaren sisäosan mäntymetsä.

13. Reitin kehittämiskohteet ja käytettävyys

Ärjänsaari kohteena on nykyisellään jo hieno retkeilykohde, ja se kannattanee jatkossakin säilyttää lähes koskemattomana luontokohteena, jonka rannoilla saa vapaasti retkeillä.

Jo olemassa olevat polut toimivat hyvin, kunhan polkujen kunnosta huolehditaan ja romahtaneet osuudet kunnostetaan. Reittiosuudella Säippä-Lentohiekat on jonkin verran puita kaatunut polun esteeksi. Reitin varrella olevat pitkospuut ovat heikkokuntoiset ja ne on suotavaa uusia. Paikoitellen polku romahtanut rannan törmän kohdalla ja polkua on suositeltavaa siirtää muutama

metri kauemmas rantatörmästä. Lentohiekan risteyksessä puu kaatunut polulle. Reittiosuudella Karkeapää-Mansikkatörmä polkua on siirrettävä kauemmas rannasta ja polkua on tarpeen myös raivata. Reittiosuus osittain vaikeakulkuinen.

Kehitettävää on lisäksi palvelujen ja opastuksen osalta. Suositeltavaa olisi lisätä reiteille kohdeopasteita ja viittoja, sekä kehittää tauko- ja tulipaikkojen varustelua. Reitin varrelle kuivakäymälä sekä penkkejä maisemallisesti suotuisiin kohtiin.

Vaihtoehtoinen suunnitelma opastetaulujen tilalle

Säänkestävät kosketusnäyttö -infotaulut, jotka toimivat aurinko- ja tuulienergialla. Käytännössä hankinnan jälkeen ei tulisi lisäkustannuksia. Näytöt olisivat suomeksi, englanniksi, venäjäksi, ruotsiksi, saksaksi sekä kiinaksi. Näytöissä on myös kaiuttimet, joten myös sokeat pystyisivät saamaan tiedon. Vaeltaja voisi itse valita näytöltä aiheen, josta haluaa lukea tai kuulla: valittavana esim. tietoa luonnosta, eläimistä tai saaren historiasta.